

Plattform för ledsagning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	3
Definitioner	3
Synskada	3
Ledsagning.....	3
Stöd i lagar och konvention	3
Ledsagning av god kvalitet.....	4
Ledsagning för barn och unga	5
Bemötande.....	6
Utförare	6
Ledsagning på plats.....	6
Annan ledsagning	6

Inledning

I denna plattform tar SRF ställning till ledsagning riktad till enskilda individer. Kollektiva former av ledsagning och därmed kombinerade tjänster tas upp i annat sammanhang.

Definitioner

Synskada

Synskadad är den som har svårt att läsa eller svårt att orientera sig med hjälp av synen. De flesta kan svagt skönja färger och föremål eller ser med starkt begränsat synfält. Andra har svårigheter när det är mörkt eller när det är starkt solsken. Begreppet synskadad omfattar både gravt synskadade, blinda och synsvaga personer. Gravt synskadade eller blinda saknar syn eller kan skilja mellan ljus och mörker. Synsvaga har nedsatt syn som inte kan förbättras med glasögon. Gränsen mellan att vara gravt synskadad och synsvag är flytande och kan variera i olika situationer utifrån bland annat väder- och ljusförhållanden. Såväl blinda som synsvaga personer kan vara i behov av ledsagning. Ibland används även begreppen synnedsättning och blindhet.

Många synskadade personer har även andra funktionsnedsättningar, vilket ofta leder till att behovet av ledsagning ökar.

Ledsagning

Med ledsagning menar vi stöd och service synskadade personer behöver i vardagen på grund av synnedsättningen. Ledsagning omfattar hjälp att orientera sig, förflytta sig utan risker, få miljöer, händelser och saker beskrivna/syntolkade samt läsa och skriva tryckt och handskriven text.

Ledsagaren ska enkelt uttryckt vara den synskadade personens ögon. För mer information om hur det konkret går till att ledsaga synskadade personer hänvisar vi till faktabladet Ledsaga synskadade, www.srf.nu/det-har-gor-vi/informationsmaterial/om-synnedsattningar

Stöd i lagar och konvention

Inom SRF grundar vi vår syn på ledsagning på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I artikel 20 Personlig rörlighet står att staterna ska vidta effektiva åtgärder för att säkerställa personlig rörlighet med största möjliga oberoende för personer med funktionsnedsättning på det sätt och vid den tid de själva väljer och till överkomlig kostnad.

I Socialtjänstlagen SoL (2001:453) står bland annat att samhällets

socialtjänst ska främja människornas jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet samt bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. Socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

En av insatserna i rättighetslagen LSS, Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (1993:387) är ledsagarservice. SRF anser att gravt synskadade och blinda ska kunna räknas in i personkretsen för ledsagarservice inom LSS.

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) är bristande tillgänglighet en form av diskriminering sedan den 1 januari 2015. Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Bland annat omfattas butiker av lagstiftningen. I dagsläget är företag som hade färre än tio anställda vid senaste kalenderårsskiftet undantagna från lagen. Enligt ett förslag från regeringen ska undantaget tas bort den 1 maj 2018. Då omfattas således även mindre butiker.

För att lagarna ska vara effektiva, måste de förses med kvalitetskrav, som möjliggör att en lägsta nationell norm för ledsagning skapas. Det är en förutsättning för en verksamhet med god kvalitet över hela landet.

En statlig myndighet måste ha tillsyn och möjlighet att vidta sanktioner om ledsagning inte fungerar.

Ledsagning av god kvalitet

En väl fungerande ledsagning är en förutsättning för att personer med synnedsättning ska uppnå full delaktighet, jämlikhet och självständighet, alltså kunna leva på villkor som andra. Det är en förutsättning för att uppnå självbestämmande.

Ledsagning av god kvalitet innebär att personer beviljas ledsagning utifrån de behov den enskilde anser sig ha, önskat antal timmar, att själv få välja ledsagare, att ledsagningen ska kunna användas dygnet runt, att möjlighet till ledsagning i annan kommun än bostadsorten ska finnas samt att ledsagning är gratis.

Personer med synnedsättning har bland annat svårigheter att orientera sig i okända och kända miljöer och att ta del av information med ögonen.

Vi behöver ledsagning till exempel för att gå på promenad, motionera,

handla både dagligvaror och sällanköpsvaror, köpa biljetter i automater, besöka läkare och sjukhus, besöka kultur- och sportevenemang, delta i möten och olika aktiviteter som bröllop och begravningar.

Ledsagaren ska hjälpa till med vardagssyntolkning, det vill säga kunna beskriva omgivningen, vad som händer, olika varor i butiker med mera. Ledsagaren ska också kunna hjälpa till att läsa post, läsa på förpackningar och fylla i blanketter. Ledsagaren kan hjälpa till att se om personen har fläckar på sina kläder och liknande.

När och i vilken omfattning ledsagning behövs är olika från person till person och från situation till situation. Varje enskild person vet själv bäst när och i vilken omfattning ledsagning behövs. Personer ska kunna beviljas ledsagning oberoende av ålder och boendeform, den enskildes behov måste vara styrande.

Den enskilde ska själv kunna välja ledsagare. Det ska vara möjligt att använda ledsagning där man för tillfället befinner sig. Det måste finnas möjlighet att välja utförare inom ledsagningen, eftersom vi vill kunna välja vilken kommun vi vill vistas i och vilken utförare av tjänsten vi vill anlita.

I dagens samhälle ställs stora krav på rörlighet. Arbete, studier och andra åtaganden förutsätter att medborgarna kan förflytta sig i hela landet utan att vara begränsade till kommun- eller länsgränser. Valfriheten och flexibiliteten inom ledsagningen måste därför vara hög.

Ledsagning ska vara gratis. Befintliga egenavgifter för ledsagning ska avskaffas. Den som bekostar ersättningen till ledsagaren ska också stå för ledsagarens utgifter i samband med ledsagningen, till exempel inträdesbiljetter. Principen att det inte ska kosta individen något extra att ha en funktionsnedsättning ska gälla.

Ledsagning för barn och unga

När ledsagning beviljas för barn, ska barnets bästa särskilt beaktas. Barn ska uppmuntras till ett självständigt liv och en normal frigörelse, vilket är extra viktigt för barn med synnedsättning som i ännu högre grad än andra barn blir beroende av sina föräldrar. Barn och unga måste därför få ledsagning när de anser sig behöva det.

Ledsagning är många gånger en förutsättning för att barn och unga ska ha en aktiv fritid. Ledsagaren bör vara ung och lämpad för de aktiviteter barn och unga deltar i. Är det idrott så ska det vara en ledsagare som är intresserad av idrott. Det handlar inte bara om att följa med till och från aktiviteten, utan även att kunna vara aktiv under den.

Reglerna för ledsagning måste tillämpas flexibelt och med sunt förnuft.

Bemötande

Yrkesgrupper inom ledsagningen, såsom handläggare, bokningspersonal och ledsagare behöver få utbildning i bemötande av personer med synnedsättning.

De som arbetar som ledsagare måste ha rätt kompetens för att kunna utföra de olika former av tjänster som kan ingå, till exempel vardags-syntolkning och att läsa och skriva.

Utförare

Staten måste säkerställa att en ledsagning av god kvalitet erbjuds i alla kommuner.

Alla kommuner ska kunna erbjuda ledsagning både för kommunens egna invånare och för personer som tillfälligt behöver ledsagning i en kommun.

Ledsagningen kan utföras av olika aktörer.

Ledsagning på plats

Det är viktigt att butiker, restauranger, banker, myndigheter och andra som riktar sin verksamhet till allmänheten kan erbjuda även synskadade hjälp.

Butiker ska hjälpa synskadade kunder att handla under butikens öppettider. Exempelvis ska det gå att få hjälp med att plocka varor. Den synskadade kunden ska få information om vilka varor som finns på ett så neutralt sätt som möjligt. Precis för övriga kunder ska kundens önskemål avgöra vilken hjälp som ska erbjudas. Personalen bör upplysa kunden om att de är personal, eftersom det kan vara svårt att avgöra när man inte ser. Det är också viktigt att informera synskadade kunder om förändringar i butiken, exempelvis möblering.

Svensk dagligvaruhandel och Konsumentverket har tagit fram en webbutbildning och en broschyr som heter Butik för alla. Webbutbildningen och broschyren återfinns på Konsumentverkets webbplats.

Övriga som bedriver verksamhet som vänder sig till allmänheten ska kunna ge synskadade personer den service de önskar. På restaurangen ska man få hjälp att läsa matsedeln; på banken och arbetsförmedlingen hjälp att fylla i blanketter och så vidare.

Annan ledsagning

När det gäller ledsagning och syntolkning vid större arrangemang och ledsagning inom kollektivtrafik hänvisar vi till våra andra plattformar.

Antagen av förbundsstyrelsen 25–26 oktober 2017.

Synskadades Riksförbund är landets företrädare för personer med synnedsättning.

Detta material finns i följande versioner: på papper i tryckt text, som punktskrift, som word-fil, samt inläst på CD i DAISY-format. Beställs hos SRF Materialservice, tel: 08-39 90 00 eller via e-post: material@srf.nu

Synskadades Riksförbund · 122 88 Enskede
tel: 08-39 90 00 · fax: 08-39 93 22
info@srf.nu · www.srf.nu

Stöd gärna vårt arbete.
Pg 90 00 90-2